

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Kurdziel

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko Skarbowi Państwa-Prezydentowi Miasta K. oraz (...)Ośrodkowi (...)w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych oraz zażalenia powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt I C 538/19,

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. na rzecz powódki J. W. kwotę 394 227,51 (trzysta dziewięćdziesiąt cztery tysiące dwieście dwadzieścia siedem 51/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 października 2021r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w całości w stosunku do pozwanego (...)Ośrodka (...)w W. oraz oddala powództwo w pozostałej części w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K.;

III. odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego (...)Ośrodka (...) w W.;

IV. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. na rzecz powódki J. W. kwotę 7 087,60 (siedem tysięcy osiemdziesiąt siedem 60/100) złotych tytułem kosztów procesu;

V. niepokrytymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa-Sąd Okręgowy w Krakowie.”;

2. oddala w pozostałych częściach apelację pozwanego (...)Ośrodka (...) w W. oraz apelację pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K.;

3. zasądza od powódki J. W. na rzecz pozwanego (...)Ośrodka (...)w W. kwotę 19 712 (dziewiętnaście tysięcy siedemset dwanaście) złotych tytułem części kosztów postępowania apelacyjnego, odstępując od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego (...)Ośrodka (...)w W. w pozostałej części;

4. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. na rzecz powódki J. W. kwotę 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

5. odstępuje od obciążania pozwanych kosztami postępowania zażaleniowego.

Sygn. akt I ACa 1440/21

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym pozwie, wniesionym w dniu 2 kwietnia 2019r., powódka J. W. domagała się zasądzenia solidarnie od pozwanych Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. i (...)Ośrodka (...) kwoty 507 827,57 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 17 maja 2016 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanych solidarnie kosztów postępowania.

Na uzasadnienie żądania podała, że w 1985 r. jej nieruchomości w K.została wywłaszczona decyzją Naczelnika Dzielnicy K. za odszkodowaniem na cele budowy chłodni nr (...)i toru dojazdowego do(...) w K.. Ostatecznie przedmiotowa nieruchomość okazała się zbędna ze względu na cel oznaczony w decyzji wywłaszczeniowej. Powódka w 2006 r. zażądała od Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. zwrotu wywłaszczonej działki, jednak spotkała się z odmową, ponieważ w czasie rozpatrywania jej wniosku Skarb Państwa nie był już właścicielem przedmiotowej nieruchomości. Okazało się bowiem, że w 1999 r. Skarb Państwa – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa (poprzednik prawny (...)Ośrodka (...)) zbył nieruchomość na rzecz B. C. oraz Z. U. – współników spółki cywilnej, przekształconej później w spółkę akcyjną (...) S.A. Powódka nie została poinformowana o zamiarze użycia wywłaszczonej nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu, ani o możliwości zwrotu nieruchomości, co więcej Skarb Państwa zbył wywłaszczoną nieruchomość, czym uniemożliwił zwrot nieruchomości w naturze.

W odpowiedzi na pozew z 7 maja 2019 r. strona pozwana (...)Ośrodek (...) (dalej: (...)) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu. Na uzasadnienie swojego stanowiska (...) podał, że nie jest legitymowany biernie w sprawie, ponieważ funkcjonariusze zbywający przedmiotową nieruchomość nie dopuścili się działań bezprawnych, ani zawinionych: to nie na nich ciążył bowiem obowiązek poinformowania powódki o zamiarze zbycia nieruchomości na rzecz osoby trzeciej. Nadto (...) podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powódki.

W odpowiedzi na pozew z 27 czerwca 2019 r. strona pozwana Skarb Państwa – Prezydent Miasta K. wniosła o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta K. kosztów procesu innych niż koszty zastępstwa procesowego. Na uzasadnienie swojego stanowiska SP wskazał, że podmiotem zobowiązanym do poinformowania powódki o zamiarze zbycia wywłaszczonej nieruchomości osobie trzeciej był podmiot realizujący cel wywłaszczenie, a nie SP. Nadto SP podniósł zarzut braku legitymacji prawnej po swojej stronie, zarzut braku poniesienia szkody przez powódkę oraz zarzut przedawnienia podniesionych roszczeń.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem wydanym w dniu 5 października 2021r. zasądził od pozwanych Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. oraz (...)Ośrodka(...)z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powódki kwotę 394 227,51zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 października 2021r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 10 899 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu (pkt III), nakazał ściągnąć od powódki J. W. na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Krakowie kwotę 6 077 zł tytułem części kosztów procesu (pkt IV) oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 10 817 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego powódki (pkt V).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Powódka J. W. w 1985 r. była jedynym właścicielem nieruchomości obejmującej dawne działki nr (...) w K., dla których urządzona była księga wieczysta nr (...). Nieruchomość tę powódka nabyła w drodze darowizny od swojego wuja K. M. około 1961 r. Naczelnik Dzielnicy(...)wydał w dniu 10.08.1985 r. decyzję administracyjną znak(...) na mocy której wywłaszczono działki nr (...) o pow. 90 m2 oraz (...) o pow. 2050 m2. Celem wywłaszczenia było przeznaczenie

w/w działek po budowę chłodni nr (...)i toru dojazdowego do (...) w K.. Urząd Dzielnicy K. wydał 19 lutego 1986 r. decyzję nr(...), w której przyznano powódce odszkodowanie za wywłaszczoną nieruchomość objętą księgą wieczystą nr (...) w kwocie 593.614 starych złotych, w tym 593,214 starych złotych za grunt oraz 400 starych złotych za krzewy. Po rewaloryzacji uznanej przez wszystkie strony postępowania odszkodowanie przyznane powódce wyniosło w przeliczeniu na obecną walutę 52 772,43 zł.

Po przemianach ustrojowych w 1989 r. władze uznały inwestycję za nieekonomiczną i w 1990 r. podjęto decyzję o definitywnym wstrzymaniu inwestycji i jej finansowania. Chłodnia przewidziana jako jeden z celów wywłaszczenia nieruchomości nigdy nie została wzniesiona. Zarządzeniem z 15 maja 1992 r. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej przekazał majątek Kombinatu (...) w D. w likwidacji do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dniem 1 czerwca 1992 r.

Dnia 16 stycznia 1999 r. Skarb Państwa – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa zbyła na rzecz B. C. oraz Z. U. - współników spółki cywilnej, działającej pod firmą: Zakłady (...) spółka cywilna z siedzibą w M. prawo własności nieruchomości, dla której urządzona jest księga wieczysta nr (...), obejmującej m.in. działki nr (...) (obręb (...)), w granicach których znajdowały się dawne działki nr (...). Stawający po stronie Skarbu Państwa R. B. zaręczył, że Skarb Państw jest właścicielem przedmiotowych nieruchomości oraz że Agencji Własności Rolnej powierzone zostało z mocy prawa wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do tych nieruchomości. Nadto R. B. zapewnił kupujących, że nieruchomości te wolne są od wszelkich praw lub roszczeń osób trzecich, oraz że stan prawny tych nieruchomości – wynikający z powołanych odpisów księgi wieczystej – nie uległ zmianie, m.in. nikomu nie przysługuje prawo pierwokupu, ani prawo pierwszeństwa ich nabycia (§ 2 umowy).

Agencja nie prowadziła działań mających na celu zawiadomienie wywłaszczonych właścicieli o zamierza zbycia działek. Ograniczyła się do sprawdzenia aktualnego stanu ksiąg wieczystych sprzedawanych nieruchomości, a jeśli jako właściciel w księdze wieczystej widniał Skarb Państwa, to Agencja nie podejmowała dalszych badań ksiąg wieczystych ani dokumentów zawartych w nich. W przypadkach, gdy Agencja nie знаła nazwisk byłych wywłaszczonych właścicieli, to sporządzała i publikowała wykaz nieruchomości do przetargu, który to wykaz był ogłaszany w miejscowej prasie oraz urzędzie jednostki samorządu terytorialnego. Taki sposób postępowania znalazł zastosowanie również w niniejszej sprawie.

Pismem z 14 listopada 2006 r. powódka wystąpiła do Prezydenta Miasta K. o zwrot dawnych działek nr (...) (obręb (...)). Prezydent Miasta K. wydał w 8 kwietnia 2013 r. decyzję nr (...) w której odmówił zwrotu części działek nr (...) (obręb (...)), w granicach których znajdowały się dawne działki nr (...). Decyzja stała się ostateczna z dniem 28 kwietnia 2013 r. W treści uzasadnienia decyzji organ administracji publicznej stwierdził, że wywłaszczoną nieruchomość należy uznać za zbędną na cel, na który została wywłaszczona.

Dnia 7 kwietnia 2016 r. powódka złożyła do Sądu Rejonowego dla W. w W.wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przeciwko (...) z siedzibą w W. oraz Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa. Przedmiotem wniosku było zawezwanie przeciwników do próby ugodowej w sprawie zapłaty solidarnie odszkodowania w kwocie 428 000 zł z tytułu bezprawnego zbycia w dniu 16.01.1999 r. aktem notarialnym Rep. (...) notariusza w M. S. S. nieruchomości obejmujące działki nr (...) (obręb (...)), w granicach których znajdowały się dawne działki nr (...).

Przedmiotowa nieruchomość, stanowiąca dawne działki nr (...), o łącznej powierzchni 2 140 m⁽²⁾, położona w K., j. ewid. (...), obręb (...), biorąc pod uwagę stan z 26 września 1986 r. (data przyznania odszkodowania powódki) i poziom cen z marca 2021 r., była warta 447 000 zł.

W pismach procesowych, a ostatecznie na rozprawie w dniu 17 września 2021r. pełnomocnicy stron zgodnie oświadczyli, że bezsporną kwotą zwaloryzowanego odszkodowania, które powódka uzyskała po wywłaszczeniu nieruchomości, jest na dzień dzisiejszy kwota 52 772,43 zł.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy oparł w przeważającej mierze na dokumentach prywatnych, których autentyczność i wiarygodność nie budziły wątpliwości, a także opinii głównej i uzupełniającej biegłego sądownego W. E.. Ustalenia

biegłego sądowego zostały przedstawione w sposób rzetelny, przekonujący i klarowny; biegły odpowiedział również w sposób wyczerpujący na wątpliwości i zarzuty stron w opinii uzupełniającej. Sąd pominął dowód z opinii kolejnego biegłego ustalającego wartość nieruchomości według stanu i cen z daty wywłaszczenia, a także dowód z opinii kolejnego biegłego na okoliczność ustalenia wartości rynkowej przedmiotowych działek na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. Sąd dał nadto wiarę zeznaniom powódki oraz świadków E. S. i Z. B.. Przedłożony przez powódkę operat szacunkowy przedmiotowej nieruchomości Sąd zakwalifikował jako dowód z dokumentu prywatnego, który zgodnie z art. 245 k.p.c. stanowi dowód jedynie tego, że osoba podpisana pod nim złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W szczególności tego typu dokument prywatny nie może stanowić obejścia przepisów o dokumencie z opinii biegłego (art. 278 i n. k.p.c.). Dlatego też w zakresie ustalenia wartości przedmiotowej nieruchomości decydujące znaczenie musiało przypaść ustaleniom biegłego ustanowionego przez Sąd w sprawie, a nie opinii zawartej w dokumencie prywatnym. W pozostałym zakresie Sąd pominął dalszy materiał dowodowy jako nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym w ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 417 § 1 k.c. na stan prawny z 16 stycznia 1999 r. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności. Stosownie zaś do treści art. 420 k.c. na stan prawny z roku 1999, jeżeli szkoda została wyrządzona przez funkcjonariusza państwowej osoby prawnej, odpowiedzialność za szkodę ponosi zamiast Skarbu Państwa ta osoba prawna. Zgodnie natomiast z art. 441 § 1 k.c., jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna. Powództwo w niniejszej sprawie powódka oparła na konstrukcji klasycznej odpowiedzialności deliktowej, przy czym szkoda poniesiona przez powódkę polega na tym, że obie strony pozwane bezprawnie uniemożliwiły powódce odzyskanie wywłaszczonej nieruchomości, która tymczasem zyskała na wartości od momentu, gdy dokonano wywłaszczenia na rzecz Skarbu Państwa i przyznane powódce odszkodowanie. Według oceny Sądu Skarb Państwa – Prezydent Miasta K. posiada legitymację bierną w przedmiotowym postępowaniu. Naczelnik Dzielnicy K. wydał w dniu 10.08.1985 r. decyzję wywłaszczeniową nieruchomości w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Skarb Państwa był właścicielem spornych nieruchomości od dnia wywłaszczenia w 1985 r. do dnia zawarcia aktu notarialnego umowy sprzedaży, tj. 16.01.1999 r. W drodze decyzji Urzędu Dzielnicy K. z dnia 07.07.1989 r. znak (...)wywłaszczona nieruchomość została przekazana w zarząd Kombinatowi (...) w D. Zakładowi (...) w K.. Również przekazanie majątku Kombinatowi (...) w D. w likwidacji do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w drodze zarządzenia nr (...)Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 19.10.1991 r. nie spowodowało zmiany prawa własności wywłaszczonej nieruchomości.

Zgodnie z obowiązującym art.5 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa - Skarb Państwa powierza Krajowemu Ośrodkowi wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych na jego rzecz w stosunku do mienia, o którym mowa w art. 1 i 2. Do dnia 30.04.2016r. art. 5 w/w ustawy brzmiał następująco - Skarb Państwa powierza Agencji wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych na jego rzecz w stosunku do mienia, o którym mowa w art. 1 i 2. Komentowany przepis określa relacje Skarbu Państwa z Agencją Nieruchomości Rolnych jako odrębną od Skarbu Państwa państwową osobą prawną, w zakresie wykonywania prawa własności i innych praw rzeczowych w odniesieniu do mienia, o którym mowa w art. 1 i 2. W doktrynie przyjmuje się, że relacje te mają cechy charakterystyczne dla stosunku prawnego powiernictwa. Jednakże brak jest jednolitego stanowiska, któremu modelowi powiernictwa w jego klasycznej formie najbardziej odpowiada rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w komentowanej ustawie. Wydaje się, że Agencję można potraktować jako ustawowego powiernika sensu largo, który dysponuje cudzym majątkiem w sposób nieograniczony, przy jednoczesnym wyłączeniu sprawowania pełnego władztwa przez właściciela. Na gruncie przepisów komentowanej ustawy, mimo że Skarb Państwa pozostaje właścicielem mienia przekazanego Agencji na zasadach w niej określonych, to jednak jako odrębna od Agencji osoba prawna traci on możliwość zarządzania i dysponowania własnością rolną. Uznać zatem należy, że wolą ustawodawcy było, aby Skarb Państwa swoje uprawnienia właścicielskie do mienia określonego w art. 1 i art. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, wykonywał za pośrednictwem Agencji Nieruchomości Rolnych, co oznacza, że mienie Skarbu Państwa, o którym mowa w art. 1 i 2 ustawy, przejęte w trybie

tej ustawy przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa, tworzy Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa, którym Agencja samodzielnie gospodaruje, między innymi w drodze sprzedaży. Także w akcie notarialnym z dnia 16.01.1999 r. umowy sprzedaży nieruchomości była wzmianka w § 2, iż Skarb Państwa jest właścicielem opisanej nieruchomości i reprezentacja Skarbu Państwa przez Agencję Nieruchomości Rolnej do wykonywania prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do nieruchomości została powierzona z mocy ustawy. Agencja Nieruchomości Rolnej była na mocy ustawy tzw. ustawowym powiernikiem tej nieruchomości z możliwością jej dysponowania (także w formie sprzedaży), lecz jej właścicielem w dalszym ciągu pozostawał Skarb Państwa. W myśl art. 4 ust 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z art. 136 ust. 2 u.g.n. na Skarbie Państwa spoczywał obowiązek zawiadomienia powódki o użyciu wywłaszczonej nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu.

Według oceny Sądu Okręgowego także (...)Ośrodek (...) posiada legitymację bierną w niniejszym postępowaniu. (...)Ośrodek (...)z mocy prawa w myśl art. 46 przepisów wprowadzających ustawę o (...)Ośrodku (...) wstąpił w ogół praw i obowiązków znoszonej Agencji Nieruchomości Rolnej. Agencja Nieruchomości Rolnej jest stosownie do art. 3 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa następcą Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Legitymacja bierna wynika z faktu, że w dacie sprzedaży nieruchomości w dniu 16.01.1999r. Agencja Własności Rolnej wykonywała prawo własności co do tej nieruchomości. Z ustaleń faktycznych wynika, że Agencja Własności Rolnej zaniechała uzyskania informacji, czy poprzedni właściciel w myśl art. 4 ust. 4 u.g.n. w zw. z art. 136 ust. 2 u.g.n. został poinformowany o użyciu wywłaszczonej nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu (w tym przypadku sprzedaży nieruchomości na cele prywatne). W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa taki obowiązek, który mógłby być nałożony na Agencję Nieruchomości Rolnych nie jest skonkretyzowany, jednakże zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi, Agencja, obejmując we władanie składniki mienia Skarbu Państwa, wstępuje w prawa i obowiązki z nimi związane w stosunku do Skarbu Państwa oraz osób trzecich. Agencja, która uzyskała we wskazanym wyżej sposób nieruchomość będącą wcześniej przedmiotem wywłaszczenia powódki w 1985 roku, podejmując następnie decyzje o jej odpłatnym zbyciu na rzecz prywatnej spółki powinna kierować się takimi zasadami jak Skarb Państwa, w szczególności zawiadomić poprzedniego właściciela, w tym przypadku powódkę, o zamiarze zbycia nieruchomości na rzecz osoby trzeciej.

Odnośnie obniżenia kwoty odszkodowania o wysokość zwaloryzowanego odszkodowania uzyskanego przez powódkę w 1986r. strony doszły do porozumienia i zgodnie ustaliły tę kwotę na 52 772,43 zł (k. 459).

Odnośnie zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez strony pozwane Sąd Okręgowy wskazał, że z ustaleń wynika, że była próba ugodowa podjęta w trybie przepisów k.p.c. Termin biegu przedawnienia rozpoczął się z dniem 28.04.2013r., tj. z dniem kiedy decyzja Prezydenta Miasta K. z dnia 08.04.2013r. w przedmiocie odmowy zwrotu części działek powódce stała się ostateczna. W tym kontekście Sąd I instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w orzeczeniu z dnia 03.02.2017 r., sygn. akt II CSK 262/16 oraz orzeczeniu z dnia 29.05.2014 r., sygn. akt V CSK 384/13, zgodnie z którym przewidziany w art. 442¹ § 1 k.c., trzyletni termin przedawnienia rozpoczął bieg z dniem wydania ostatecznej decyzji w sprawie ostatecznej odmowy zwrotu nieruchomości. Fakt, że nieruchomość została w 1999 r. zbyta na rzecz prywatnego podmiotu jest irrelevantna z punktu widzenia rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia. Zawezwanie powódki do próby ugodowej złożone w dniu 06.04.2016 r. do Sądu Rejonowego dla W. przerwało w trybie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia niniejszego roszczenia. Zawezwanie do próby ugodowej odpowiadało podmiotowo żądaniu zgłoszonemu w pozwie. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że Sąd z urzędu ustala właściwą jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa tj. statio fisci. Błędne oznaczenie statio fisci tj. Skarb Państwa – reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, wskazane w zawezwaniu do próby ugodowej nie ma znaczenia z punktu widzenia przedawnienia roszczenia (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 01.10.1975 r. sygn. akt I CR 582/75, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22.02.2001 r., sygn. akt III CKN/00). Stosownie do art. 185 § 1 k.p.c. w dacie obowiązywania na dzień 06.04.2016r. w wezwaniu do próby ugodowej należy związać sprawę. Powódka temu warunkowi sprostała, ponieważ wskazała takie same podstawy faktyczne, co w treści niniejszego pozwu.

W oparciu o wyliczenia biegłego sądowego W. E. Sąd Okręgowy uznał, że stosowne odszkodowanie na rzecz powódki jest uzasadnione w zakresie kwoty 447 000 zł, a po pomniejszeniu tej kwoty o uznaną przez strony kwotę 52 772,43 zł, zasądził na rzecz powódki od pozwanych solidarnie kwotę 394,227,51 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 października 2021r., tj. wydania wyroku, do dnia zapłaty. Co do odsetek za opóźnienie Sąd uznał, że data wyroku jest uzasadniona bowiem w toku niniejszego procesu została ustalona przez biegłego sądowego wartość nieruchomości przyjęta następnie do wysokości odszkodowania na rzecz powódki. Z tych względów orzeczono jak w pkt. I i II wyroku oddalając powództwo w pozostałym zakresie na podstawie cytowanych wyżej przepisów.

Orzeczenie o kosztach procesu oparte zostało o art. 100 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły wszystkie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej punktu II, w zakresie w jakim oddalone zostało powództwo co do kwoty 113.600,06zł wraz z odsetkami od ww. kwoty oraz w zakresie oddalenia odsetek od kwoty 394.227,51 zł od dnia 2.04.2019r. do dnia 4 października 2021r. oraz – w konsekwencji zaskarżenia punktu II – punkt III i IV, jak również postanowienie zawarte w punkcie IV wyroku, w zakresie w jakim Sąd nakazał ściąganie od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Krakowie kwoty 6.007 zł tytułem kosztów procesu. W piśmie procesowym z dnia 26 stycznia 2022r. powódka częściowo cofnęła apelację w zakresie zaskarżenia punktu II i w konsekwencji punktu III i IV, podtrzymując zawarte w piśmie zatytułowanym „apelacja” zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie IV wyroku zarzucając naruszenie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. oraz art. 102 k.p.c., wnosząc o zmianę punktu IV wyroku poprzez nieobciążanie powódki kosztami procesu. Podniosła, iż obciążenie powódki częścią kosztów procesu stoi w sprzeczności z zasadą słuszności. Powódka była bowiem zwolniona od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu i opłaty od rozszerzonego powództwa, a nadto jest osobą niemającą i w podeszłym wieku, wymaga opieki lekarskiej i dochodziła od pozwanych roszczenia odszkodowawczego ex delictu, które było uzasadnione.

Strona pozwana Skarb Państwa-Prezydent Miasta K. zaskarżył wyrok Sądu I instancji w zakresie punktu I, III i V, w zakresie, w jakim rozstrzygnięcia dotyczą apelującego, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy:

1) art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 100 zd. 1 k.p.c. oraz §2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powódce przysługuje zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 10.817 zł podczas, gdy powódka wygrała sprawę w 77%, a Sąd Okręgowy uznał, że koszty procesu winny zostać stosunkowo rozdzielone,

2) art. 98§1 k.p.c. i art. 100 zd. 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na zasądzeniu od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powódki kwoty 10.899zł tytułem zwrotu części kosztów procesu, pomimo braku ustalenia, jakie koszty procesu i w jakiej wysokości poniosły strony postępowania;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 442§1 zd. 2 k.c. oraz art. 442¹ §1 zd. 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że irrelevantne dla rozpoczęcia biegu 10-letniego terminu przedawnienia jest fakt zbycia wywłaszczonej nieruchomości przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa na rzecz podmiotu prywatnego, a zatem, że zbycie wywłaszczonej nieruchomości nie jest ostatnim elementem „zdarzenia wywołującego szkodę” w rozumieniu art. 442§ 1 zd. 2 k.c. oraz art. 442¹ §1 zd. 2 k.c., podczas gdy prawidłowo wykładnia ww. przepisów powinna prowadzić do wniosku, że szkoda w postaci utraty możliwości odzyskania wywłaszczonej nieruchomości powstała wraz ze zbyciem wywłaszczonej nieruchomości na rzecz osoby trzeciej, a zatem od rozporządzenia wywłączoną nieruchomości rozpoczyna bieg 10-letni termin przedawnienia przewidziany w art. 442§1 zd. 2 k.c. oraz art. 442¹ §1 zd. 2 k.c., w konsekwencji zaś roszczenie odszkodowawcze dochodzone w niniejszym postępowaniu uległo przedawnieniu po upływie 10 lat od zbycia

nieruchomości przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa na rzecz Zakładów (...) s.c. w M. w dniu 16.01.1999r. tj. 17.01.2009r.;

2) art. 123§1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 442¹ §1 zd. 1 k.c. poprzez przyjęcie, że zawezwanie do próby ugodowej złożone w dniu 6.04.2016r. przerwało bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do roszczenia dochodzonego pozwem w stosunku do Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K., podczas, gdy zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia na podstawie art.123§1 pkt 1 k.c. jedynie co do wierzytelności w zawezwaniu tych określonych, w konsekwencji zaś roszczenie dochodzone pozwem oparte na innej podstawie faktycznej niż roszczenie określone w zawezwaniu do próby ugodowej, przedawniło się na podstawie art. 442¹ §1 zd. 1 k.c. po upływie 3 lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja o odmowie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości;

3) art. 417§1 k.c. w zw. z art. 136§1 i 2 ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami – w brzmieniu obowiązującym w dniu 16.01.1999r. oraz art. 6 ustawy z dnia 19.10.1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w brzmieniu obowiązującym od 1.06.1992r. do 16.01.1999r., art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 19.10.1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w brzmieniu obowiązującym od wejścia w życie do 19.01.1994r. oraz art. 5 ust.1,2 i 3 ustawy z dnia 19.10.1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w brzmieniu obowiązującym od 19.01.1994r. do 6.02.2003r. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za pozbawienie powódki możliwości odzyskania wywłaszczonej nieruchomości, która okazała się zbędna na cel wywłaszczenia, podczas gdy prawo własności wywłaszczonej nieruchomości od 1.06.1992r. do 16.01.1999r. wykonywała Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, która wstąpiła w prawa i obowiązki związane z tym prawem, a w konsekwencji również w obowiązek powstrzymania się od użycia nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji wywłaszczeniowej, chyba, że poprzedni właściciel lub jego spadkobierca nie złożą wniosku o zwrot tej nieruchomości.

W oparciu o ww. zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej RP kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. kosztów innych niż koszty zastępstwa procesowego, ewentualnie- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana (...)Ośrodek (...) zaskarżyła wydany wyrok w części uwzględniającej powództwo w stosunku do (...) tj. w zakresie punktu I oraz w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach zastępstwa procesowego, jakimi został obciążony (...) tj. w zakresie pkt III i V, zarzucając naruszenie:

1) art. 4 oraz art. 136§2 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa (jeden z poprzedników prawnych (...)), której przekazano w drodze zarządzenia nr (...)Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 19.10.1991r. nieruchomości będące wcześniej przedmiotem wywłaszczenia powódki w 1985r., powinna kierować się takimi zasadami jak Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta K. ustalonymi w ustawie o gospodarce nieruchomościami, prowadząc do możliwości przypisania jej obowiązku zapłacenia odszkodowania,

2) art. 417§1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż zaniechanie wyżej wymienionej Agencji w postaci uzyskania informacji, „czy poprzedni właściciel w myśl art. 4 ugn w zw. z art. 136.2 ugn został poinformowany o użyciu wywłaszczonej nieruchomości na inny cel określony w decyzji o wywłaszczeniu”, miało charakter bezprawny, podczas gdy analiza przepisów ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa nie daje podstaw do przyjęcia, aby na tej Agencji spoczywały jakiegokolwiek obowiązki związane z uzyskaniem powyższych informacji, a tym bardziej zawiadomieniem poprzednich właścicieli o sprzedaży nieruchomości na cele prywatne,

3) art. 441 §1 k.c. w zw. z art. 417§1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji zastosowanie i przyjęcie solidarnej odpowiedzialności pozwanych za szkodę, podczas gdy brak jest podstaw ustalenia takiej odpowiedzialności względem (...).

Nadto, apelujący (...) zarzucił naruszenie art. 98§1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i art. 100 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie skutkujące obciążeniem pozwanego (...) solidarnie całością kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez powódkę, pomimo częściowego uwzględnienia powództwa.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany (...) wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa względem (...) w części dotyczącej kwoty 394.227,51 zł wraz z odsetkami i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanych i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany Skarb Państwa-Prezydent Miasta K. wniósł o oddalenie apelacji pozwanego (...).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie zaznaczyć należy, iż stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy nie był kwestionowany w apelacjach wniesionych przez strony pozwane (powódka ostatecznie zaskarżyła wyłącznie orzeczenie dotyczące kosztów procesu zawarte w punkcie IV wyroku), a zatem powyższy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął w całości za własny.

Odnosząc się do apelacji Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. wskazać należy, iż chybione są zarzuty kwestionujące stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie daty początkowej rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia powódki. Powódka w niniejszej sprawie dochodziła roszczenia odszkodowawczego, które wywodziła z niezawiadomienia jej o zamiarze przeznaczenia wywłaszczonej nieruchomości, uprzednio stanowiącej jej własność, na inny cel niż wskazany w decyzji o wywłaszczeniu i o możliwości zwrotu nieruchomości, co w konsekwencji zbycia nieruchomości, pozbawiło ją roszczenia o zwrot wywłaszczonych działek i doprowadziło do powstania szkody. Niewątpliwie ww. roszczenie odszkodowawcze jako roszczenie majątkowe podlega przedawnieniu w oparciu o art. 442⁽¹⁾ k.c. Zgodnie z §1 ww. przepisu, roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelacje wniesione w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyroku z dnia 8 marca 2019r., III CSK 334/17 oraz wyroku z dnia 3 lutego 2017r., II CSK 262/16, zgodnie z którym początkiem biegu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody z tytułu bezprawnego zaniechania przez organ administracji obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 136 ust. 2 ugn, czego następstwem jest utrata roszczenia o zwrot wywłaszczonej nieruchomości, jest dzień, w którym decyzja o odmowie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości stała się ostateczna. Uzasadnieniem powyższego stanowiska jest okoliczność, iż dopiero utrata roszczenia o zwrot nieruchomości może powodować powstanie roszczenia odszkodowawczego z tego tytułu. Roszczenie o zwrot nieruchomości co do zasady nie ulega przedawnieniu. Sama zaś utrata roszczenia o zwrot nieruchomości może wynikać tylko z decyzji odmawiającej zwrotu, gdyż o tym, czy roszczenie o zwrot jest zasadne, czy bezzasadne, musi wypowiedzieć się właściwy organ administracji publicznej. W uzasadnieniu ww. wyroku z dnia 8 marca 2019r. Sąd Najwyższy odwołując się do dotychczasowej judykatury podkreślił, że w zakresie rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody polegającej na niemożności odzyskania wywłaszczonej nieruchomości odrębnie rozpatrywano dwie sytuacje, tj. sytuację, w której o utracie roszczenia o zwrot nieruchomości wskutek określonych zachowań właściwych organów rozstrzygnięto w decyzji administracyjnej, wydanej w postępowaniu zwrotowym (art. 136 i nast.u.g.n.), i sytuację, w której roszczenie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości jest wyłączone z mocy ustawy w związku z określonymi zdarzeniami zaistniałymi po wywłaszczeniu (art. 229 u.g.n.). W pierwszej sytuacji orzecznictwo przyjmuje, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z zachowań właściwych organów, które miały doprowadzić do tego, że zwrot nieruchomości stał się niemożliwy, rozpoczyna się z chwilą, w której decyzja odmawiająca zwrotu wywłaszczonej

nieruchomości stała się ostateczna. Dopiero taka decyzja powoduje, że roszczenie o zwrot wygasa i zostaje zastąpione roszczeniem odszkodowawczym. Rozstrzygnięcie odmawiające zwrotu nieruchomości ma charakter pierwotny oraz konstytutywny, gdyż decyduje ostatecznie o tym, że poprzedni właściciel nie odzyska nieruchomości. W drugiej z kolei sytuacji orzecznictwo wskazuje, że decydująca dla rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody jest chwila wejścia w życie regulacji wyłączającej roszczenie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości, tj. w przypadku art. 229 u.g.n. dzień 1 stycznia 1998 r., gdy weszła w życie ustawa o gospodarce nieruchomościami. Wskazuje się, że w sytuacji, której dotyczy art. 229 u.g.n., postępowanie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości powinno być umorzone przez organ administracyjny jako bezprzedmiotowe, co oznacza, że nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania sprawy o zwrot nieruchomości, lecz do jej formalnego załatwienia, wyłączającego skuteczne domaganie się zwrotu nieruchomości (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2009 r., IV CSK 187/09, nie publ., i z dnia 4 lutego 2015 r., IV CSK 240/14, nie publ.). Niewątpliwie jest, iż w stanie faktycznym niniejszej sprawy przeprowadzone zostało postępowanie administracyjne zakończone ostateczną z dniem 28 kwietnia 2013r. decyzją Prezydenta Miasta K. nr (...)z dnia 8 kwietnia 2013r., którą odmówiono zwrotu części działek nr (...), w granicach których znajdowały się dawne działki nr (...), stanowiące własność powódki i będące przedmiotem wywłaszczenia. Przepis art. 229 ugn z uwagi na datę zbycia przedmiotowych nieruchomości (16.01.1999r.) nie miał w ogóle zastosowania (zgodnie z ww. przepisem roszczenie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości nie przysługuje, jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy o gospodarce nieruchomościami tj. przed dniem 1.01.1998r. nieruchomość została sprzedana albo ustanowiono na niej prawo użytkowania wieczystego na rzecz osoby trzeciej i prawo to zostało ujawnione w księdze wieczystej). Skoro zatem dopiero ostateczna decyzja o odmowie zwrotu wywłaszczonych nieruchomości skutkowałą utratą roszczenia o zwrot nieruchomości i powstaniem roszczenia o naprawienie szkody z tytułu bezprawnego zaniechania obowiązku informacyjnego z art. 136 ust. 2 ugn, bieg terminu przedawnienia roszczenia dochodzonego przez powódkę rozpoczął się z dniem 28 kwietnia 2013r. Niewątpliwie 10-letni termin, o jakim mowa w art. 442⁽¹⁾§1 zd. 2 nie upłynął do dnia wniesienia pozwu. Nie może być również mowy o naruszeniu trzyletniego terminu, bowiem przed dniem jego upływu powódka doprowadziła do jego przerwania na skutek wniesienia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. dotyczące naruszenia art. 123§1 pkt 1 k.c. nie zasługiwały na uwzględnienie. Jak wynika z treści wniosku wniesionego w sprawie (...) w dniu 7.04.2016r. wnioskodawczyni J. W. zawezwała do próby ugodowej w sprawie zapłaty odszkodowania w kwocie 428.000zł Skarb Państwa-Minister Skarbu Państwa oraz Agencję Nieruchomości Rolnych. Stan faktyczny przytoczony we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej był identyczny jak stan faktyczny w niniejszej sprawie, z odwołaniem się do niewypełnienia obowiązku przewidzianego w art. 136 ugn. Zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, iż dla przerwania biegu terminu przedawnienia na skutek złożenia powyższego wniosku nie miało znaczenia niewłaściwe oznaczenie statio fisci Skarbu Państwa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 1.10.1975r., I CR 582/75). Oznaczenie właściwego statio fisci Skarbu Państwa jest bowiem obowiązkiem Sądu, a nie strony. Podkreślić należy, że zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia tylko co do wiarygodności precyzyjnie określonej w zawezwaniu zarówno co do przedmiotu, jak i wysokości. Obowiązek związanego oznaczenia sprawy, wynikający z art. 185 § 1 k.p.c. należy przede wszystkim wiązać z obowiązkiem przedstawienia argumentacji uzasadniającej żądanie oraz przytaczania dowodów na jego poparcie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 20.07.2017r., I CSK 716/16). Jak wskazano wyżej przytoczony we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej stan faktyczny uzasadniający roszczenie odszkodowawcze był identyczny jak stan faktyczny przytoczony na uzasadnienie żądania pozwu w niniejszej sprawie. Uwzględniając powyższe, termin trzyletni, którego bieg rozpoczął się w dniu 28 kwietnia 2013t. (data, w której ostateczną stała się decyzja z dnia 8 kwietnia 2013r.) nie upłynął do dnia wniesienia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej i został na skutek tego wniosku przerwany. Pozew wniesiony w niniejszej sprawie w dniu 2 kwietnia 2019r. złożony został z zachowaniem trzyletniego terminu, którego bieg rozpoczął się na nowo z dniem zakończenia postępowania w sprawie (...) (posiedzenie, na którym Sąd stwierdził, że do ugody nie doszło, miało miejsce w dniu 2.06.2016r.).

Za niezasadny uznać należy także podniesiony przez apelującego Skarb Państwa-Prezydent Miasta K. zarzut naruszenia art. 417§1 k.c. w zw. z art. 136§1 i 2 ugn i przyjęcie, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za pozbawienie powódki możliwości odzyskania wywłaszczonej nieruchomości, która okazała się zbędna na cel wywłaszczenia, podczas, gdy prawo własności wywłaszczonej nieruchomości od 1 czerwca 1992r. do 16 stycznia 1999r. wykonywała Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, która wstąpiła w prawa i obowiązki

związane z tym prawem i w konsekwencji także obowiązek powstrzymania się od użycia nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji wywłaszczeniowej. Rozważania w tym zakresie rozpocząć należy od uwag ogólnych. Mianowicie, w sytuacji, gdy po wywłaszczeniu nieruchomości okazuje się, że nie może być ona wykorzystana na cel zgodny z celem wywłaszczenia, właściwy organ ma obowiązek zawiadomienia o tym fakcie poprzedniego właściciela, który może podjąć działania zmierzające do odzyskania nieruchomości. Zgodnie bowiem z art. 136 ust. 1 i 2 ugn, nieruchomość wywłaszczona nie może być użyta na cel inny niż określony w decyzji o wywłaszczeniu, z uwzględnieniem art. 137, chyba że poprzedni właściciel lub jego spadkobierca nie złożą wniosku o zwrot tej nieruchomości. W razie powzięcia zamiaru użycia wywłaszczonej nieruchomości lub jej części na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu właściwy organ zawiadamia poprzedniego właściciela lub jego spadkobiercę o tym zamiarze, informując równocześnie o możliwości zwrotu wywłaszczonej nieruchomości lub udziału w tej nieruchomości albo części wywłaszczonej nieruchomości lub udziału w tej części. W razie niezawiadomienia o tym, że nieruchomość nie może być wykorzystana w sposób, który leżał u podstaw wywłaszczenia, w sytuacji, gdy następnie nieruchomość zostaje zbyta, poprzedni właściciel traci roszczenie o zwrot nieruchomości (co definitywnie następuje z dniem, w którym ostateczna jest decyzja odmawiająca zwrotu wywłaszczonej nieruchomości), jednocześnie uzyskując roszczenie odszkodowawcze o naprawienie szkody powstałej na skutek pozbawienia możliwości podjęcia działań rewindykacyjnych, co nastąpiło w konsekwencji zaniechania poinformowania go zgodnie z treścią art. 136 ust. 2 ugn. Podkreślenia wymaga okoliczność, iż powstanie szkody spowodowane jest zaniechaniem obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 136 ust. 1 ugn, a nie samym zbyciem nieruchomości. Jak wynika z decyzji wywłaszczeniowej z dnia 1985-10-08 (...) działki stanowiące własność powódki wywłaszczone zostały z przeznaczeniem na budowę Chłodni nr (...) i toru dojazdowego do (...) w K.. Z niekwestionowanych ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że inwestycja, w związku z którą nastąpiło wywłaszczenie uznana została po 1989r. za nieekonomiczną, co skutkowało wstrzymaniem inwestycji w 1990r. Zarządzeniem z dnia 15 maja 1992r. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej przekazał majątek Kombinatowi (...) w D. w likwidacji (w tym przedmiotowe nieruchomości) do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dniem 1 czerwca 1992r. Jak wynika z uzasadnienia decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 8 kwietnia 2013r. dotyczącej odmowy zwrotu części działek nr (...) w granicach wywłaszczonych działek nr (...), w stosunku do przedmiotowych działek spełniona została określona w art. 137 ust. 1 ugn przesłanka skutkująca uznaniem nieruchomości za zbędną na cel wywłaszczenia (tj. pomimo upływu 10 lat od dnia, w którym decyzja o wywłaszczeniu stała się ostateczna, cel, na jaki wywłaszczono nieruchomość, nie został zrealizowany). Począwszy od 1995r. do dnia zbycia przedmiotowych nieruchomości na rzecz Zakładów (...) s.c. powódka mogłaby skutecznie ubiegać o ich zwrot. Ostatecznie stało się to niemożliwe z uwagi na brak wypełnienia obowiązku informacyjnego i następnie zbycie nieruchomości. Jak wskazano wyżej, obowiązek informacyjny przewidziany w art. 136 ust. 2 ugn spoczywa na organie administracyjnym, którym zgodnie z art. 4 pkt 9 w zw. z pkt 9b⁽¹⁾ ugn jest Prezydent Miasta K.. Brak podstaw do przyjęcia, iż skoro gospodarowanie przedmiotowymi działkami począwszy od 1 czerwca 1992r. wykonywała Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, to jednostki organizacyjne Skarbu Państwa nie mogły powziąć zamiaru wykorzystania nieruchomości na inny cel niż określony w decyzji administracyjnej, oraz że to Agencja wraz z przejęciem nieruchomości Skarbu Państwa wstępowała w prawa i obowiązki związane z tymi nieruchomościami i to Agencję objął zakaz użycia nieruchomości na cel inny niż wskazany w decyzji wywłaszczeniowej. Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 19.10.1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, do zadań Agencji należała realizacja zadań wynikających z polityki państwa, w szczególności w zakresie: tworzenia warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu Skarbu Państwa, restrukturyzacji oraz prywatyzacji mienia Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolnicze, obrotu nieruchomościami i innymi składnikami majątku Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolne, administrowania zasobami majątkowymi Skarbu Państwa przeznaczonymi na cele rolne. Zgodnie zaś z art. 5 ww. ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia zbycia nieruchomości, Skarb Państwa powierza Agencji wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych na jego rzecz w stosunku do mienia, o którym mowa w art. 1 i 2 (ust.1), Agencja, obejmując we władanie składniki mienia Skarbu Państwa, wstępuje w prawa i obowiązki z nimi związane w stosunku do Skarbu Państwa oraz osób trzecich (ust.2), Agencja wstępuje w prawa i obowiązki po zlikwidowanym państwowym przedsiębiorstwie gospodarki rolnej, w tym również wynikające z decyzji administracyjnych (ust.3). W ocenie Sądu Apelacyjnego, treść ww. przepisów wskazuje na przekazanie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa uprawnień wynikających

z prawa rzeczowego i obowiązków związanych z tymi uprawnieniami. Obowiązek informacyjny przewidziany w art. 136 ust. 2 ugn nie jest obowiązkiem wynikającym z prawa własności nieruchomości, lecz obowiązkiem nałożonym na organ, a wynikającym z przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami dotyczących zwrotu wywłaszczonych nieruchomości. Do zakresu działań Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa nie należały działania związane ze zwrotem nieruchomości, a tym samym nie można mówić o przejściu obowiązku z art. 136 ust. 2 ugn z właściwego organu na Agencję. Zauważyć należy także, że na zlikwidowanym przedsiębiorstwie (...) nie ciążyły żadne obowiązki związane z postępowaniem wywłaszczeniowym, stąd też nie może być mowy o zastosowaniu art. 5 ust. 3 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa jako podstawy obowiązku informowania przez Agencję poprzednich właścicieli o możliwości zwrotu nieruchomości.

Skoro zatem obowiązek informacyjny przewidziany w art. 136 ust. 2 ugn spoczywał na stronie pozwanej Skarbie Państwa-Prezydencie Miasta K., bezprawne zaniechanie wypełnienia ww. obowiązku w stosunku do powódki, które ostatecznie doprowadziło do szkody w postaci utraty roszczenia o zwrot wywłaszczonej nieruchomości, skutkuje odpowiedzialnością ww. pozwanego na podstawie art. 417§1 k.c. w zw. z art. 136 ust. 2 ugn (w brzmieniu obowiązującym do dnia 16.01.1999r.)

Apelacja Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. w powyższym zakresie podlegała zatem jako bezzasadna oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Za zasadne uznać należało natomiast zarzuty dotyczące naruszenia art. 98§1 i 3 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. Powódka w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. wygrała spór w 77,6%. Koszty poniesione przez powódkę wyniosły 12.251 zł (10.800 zł wynagrodzenie pełnomocnika, obliczone na podstawie §2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych, opłata od pełnomocnictwa 17 zł, opłata od rozszerzonego pozwu w kwocie 434 zł oraz zaliczka na biegłego 1000zł), a koszty poniesione przez SP wyniosły 10.800 zł (zastępstwa procesowe). Skarb Państwa winien zatem ponieść 77,6% łącznej sumy ww. kosztów tj. 17.887,60 zł, a powódka 22,4% tj. 5163,40zł. W związku z powyższym zasądzone od ww. pozwanego na rzecz powódki kwotę 7.087,60 zł. W związku z nieznacznym uwzględnieniem apelacji Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. (w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu) zasadne było obciążenie ww. pozwanego całością kosztów postępowania apelacyjnego należnych powódce, które obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika obliczone na podstawie §2 pkt 7 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych tj. kwotę 8100zł.

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja strony pozwanej (...)Ośrodek (...)(następcy Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) zasługiwała na uwzględnienie. Nie powtarzając rozważań przedstawionych wyżej w zakresie zarzutu apelacyjnego strony pozwanej Skarbu Państwa –Prezydenta Miasta K. dotyczącego naruszenia art. 417§1 k.c. w zw. z art. 136§1 i 2 ugn, wskazać należy, że analiza przepisów ustawy z dnia 19 października 1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (w brzmieniu obowiązującym do 16 stycznia 1999r.) w ocenie Sądu Apelacyjnego nie daje podstaw do przyjęcia, iż obowiązek informacyjny określony w art. 136 ust. 2 ugn, z którego zaniechaniem wypełnienia wiąże się szkoda powstała po stronie powódki, spoczywał na Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Trafnie apelujący (...) wskazuje, że przepisy ww. ustawy z dnia 19.10.1991r. nie zawierają regulacji analogicznej do regulacji zawartej w art. 136 ust. 2 ugn, ani nie odsyłają do jego stosowania. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa gospodarując nieruchomościami stosowała przepisy ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, a nie przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami, chyba, że przepisy ustawy z dnia 19.10.1991r. odsyłały do przepisów ugn. Ponownie zaznaczyć należy, że podstawą obowiązku z art. 136 ust. 2 ugn po stronie Agencji nie może być art. 5 ustawy z dnia 19.10.1991r., a w szczególności ust. 2 ww. przepisu. Zgodnie z art. 5, Skarb Państwa powierza Agencji wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych na jego rzecz w stosunku do mienia, o którym mowa w art. 1 i 2, a zatem wstąpienie w prawa i obowiązki związane z powierzonymi nieruchomościami dotyczy wykonywania ww. powierzonych praw tj. prawa własności i innych praw rzeczowych. Podkreślić należy również, iż na Agencji nie spoczywały kompetencje związane z postępowaniami wywłaszczeniowymi, nie mogła zatem dopuścić się w stosunku do powódki zaniechania działań mających na celu zapobieżenie utracie roszczenia o zwrot nieruchomości. W uwzględnieniu powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego żądanie powódki w stosunku do strony pozwanej (...)Ośrodek (...),nie zasługiwało na uwzględnienie, co skutkowało zmianą

zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386§1 k.p.c. w stosunku do ww. pozwanego i oddaleniem wobec niego powództwa. O kosztach postępowania za I instancję pomiędzy powódką a (...) (jako stroną wygrywającą spór) orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., uwzględniając charakter dochodzonego roszczenia, niewątpliwą szkodę po stronie powódki oraz jej sytuację majątkową. Odnośnie zaś postępowania apelacyjnego, przy uwzględnieniu ww. okoliczności zasadne było zasądzenie od powódki na rzecz (...) zwrotu części poniesionych kosztów tj. zwrotu opłaty od apelacji w kwocie 19.712 zł na podstawie art. 102 k.p.c.

Zasługiwało na uwzględnienie zażalenie powódki na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV wyroku. Powódka zwolniona została od opłaty sądowej od pozwu (i rozszerzonego powództwa) z uwagi na swoją sytuację majątkową. Okoliczność ta w ocenie Sądu Apelacyjnego, dodatkowo przy uwzględnieniu charakteru roszczenia, uzasadniała odstąpienie od obciążania powódki niepokrytymi kosztami na rzecz Skarbu Państwa (w tym należną opłatą od pozwu). Z uwagi na fakt, iż rozstrzygnięcie w zakresie punktu IV nie dotyczyło pozwanych zasadne było odstąpienie od obciążania ich kosztami postępowania zażaleniowego na podstawie art. 102 k.p.c.